

In mei en juni

Mamertus, Pancratus, Servatius, Bonifatius en Sophia vieren hun naamdagen op respectievelijk 11 tot 15 mei. Samen vormen ze de IJsheiligen*. Na half mei is de kans op nachtvorst nihil. Het meer zomerse weer zorgt voor een groeispruit in de natuur én in onze moestuin.

In dit document vatten we samen wat je zoal kan doen tijdens deze maanden in de moestuin. Na elke rubriek sommen we ook de documenten op die je kan consulteren voor meer informatie.

De betekenis van de woorden met een asterisk vind je in onze Woordenschatlijst, rubriek «Downloadbaar materiaal - Moestuin voor scholen».

HET GROEIT, HET GROEIT,...

1. UITPLANTEN IN VOLLEGROND.....	2
Groenten die je pas NA de IJsheiligen mag uitplanten	2
Andere groenten om uit te planten.....	3
2. ZAAIEN.....	4
Snelle teelten voor oogst in juni.....	4
Teelten voor oogst in de herfst.....	4
3. OPVOLGING TEELT	5
Onkruid wieden.....	5
Ziekten en plagen in het oog houden.....	5
Waterbeheer	6
4. OOGST.....	6
5. BODEMBEDEKKING.....	7
Met groenten.....	7
Met groenbemesters.....	7
Met organisch materiaal	7

1. UITPLANTEN IN VOLLEGROND

Na half mei mogen alle groenten naar de moestuin verhuizen. We denken aan alle voorgezaaide groenten in de klas zoals tomaat, courgette,... maar ook alle zelf gekochte plantjes. In de stad met zijn warmer microklimaat is het vaak mogelijk om deze vorstgevoelige planten al eerder buiten te zetten. Hou daarvoor de minimumtemperaturen in de gaten. Soms kan je ze in Brussel al begin mei buiten uitplanten. Voorzie eventueel een vliesdoek of tunnelserra om de groenten te beschermen tegen (een onvoorziene) nachtvorst...

Enkele basisregels voor het uitplanten :

- Laat de planten enkele dagen voor het uitplanten acclimatiseren. Zet ze overdag buiten (misschien niet meteen in volle zon) en eventueel 's nachts ook als er een zachte nacht wordt voorspeld.
- Een kwartier voor het uitplanten zet de potjes in een bak met water zodat de planten voldoende vocht kunnen opnemen.
- Maak de grond los* en verwijder het (on)kruid.
- Maak een plantgat dat iets groter is dan de bloempot waarin het plantje nu staat en voeg indien nodig een beetje rijpe compost* toe.
- Haal de plant voorzichtig uit zijn pot (trek niet aan de plant zelf!).
- Indien de wortels in de pot ronddraaien, maak de wortels los.
- Zet de plant in het plantgat, vul met grond en druk aan. Let op dat je het groeipunt niet mee begraaft!
- Maak een gat naast de plant (20 à 30 cm diep) om water te geven.

Groenten die je pas na de IJsheiligen* mag uitplanten

NAAM	OPMERKINGEN	PLANTAFSTAND	OOGST
Tomaten	Voorzie compost*. Zet tot aan de twee zaadlobben* in de grond. Voorzie een steun. Eventueel snoeien. Liefst in een serre of onder een afdak.	50 cm tussen de planten 80 cm tussen de rijen	(Juni), zomer, september, oktober
Paprika en Peper	Voorzie compost. Liefst in een serre. Begiet regelmatig.	60 cm tussen de planten en tussen de rijen	Zomer, september, oktober
Aubergine	Voorzie compost. Liefst in een serre. Begiet regelmatig.	60 cm tussen de planten en tussen de rijen	Zomer, september, oktober
Ananaskers	Voorzie compost.	50 cm tussen de planten en tussen de rijen.	Zomer, september, oktober
Augurk, komkommer	Voorzie compost. Snoei. Voorzie klimrooster. Begiet regelmatig. Opgelet voor slakken.	50 cm tussen de planten en tussen de rijen	Zomer
Meloen	Voorzie compost. Snoei. Laat klimmen langs een raster of leg stro op de grond. Begiet regelmatig. Opgelet voor slakken. Zet op een beschutte plek of in een serre.	Laat 1 meter in alle richtingen.	Augustus/september
Basilicum	Plant uit rond de tomaten.	30 cm tussen de planten en tussen de rijen.	Juni, zomer, september, oktober

Courgette	Voorzie compost. Niet snoeien! Zaai zo laat mogelijk (midden juni) voor oogst in september.	Voorzie 1m ² per plant	Courgettes worden onrijp geoogst. Oogst meermaals per week vanaf juni tot oktober
Pompoen en kalebas	Voorzie compost. Snoei niet klimmende soorten. Opgelet voor slakken.	Voorzie 1m ² per plant	September/oktober
Boon (staak)	Voorzie staak. Help ze in het begin om rond de staak te winden. Opgelet voor slakken.	6 planten per staak, 40 à 50 cm tussen elke staak.	Zomer, september/oktober
Mais	Voorzie compost. Let op de windrichting.	20 cm tussen de planten, 60-80 cm tussen de rijen.	September/oktober

Andere groenten om uit te planten

NAAM	OPMERKINGEN	PLANTAFSTAND	OOGST
Kool (witte, groene, rode)	Voorzie compost, begiet regelmatig.	50 à 70 cm tussen de rijen en de planten afhankelijk van de variëteit	September/oktober
Bloemkool	Voorzie compost, begiet regelmatig.	60-70 cm tussen de planten en de rijen.	September/oktober
Broccoli	Voorzie compost, begiet regelmatig.	40-50 cm tussen de planten, 70 cm tussen de rijen	Zomer, september
Koolraap	Voorzie compost. Plant begin mei voor oogst eind juni.	20 cm in alle richtingen	Juni
Spruiten	/	60 cm tussen de planten en de rijen	Oktober
Selderij (snij, knol, bleek)	Voorzie compost, begiet regelmatig.	15 x 20 cm voor snij en bleekselderij, 45 x 45 cm voor knolselderij	September/oktober
Sla	Begiet regelmatig.	Afhankelijk van de variëteit	Juni
Prei	Aard aan* een maand na het planten.	12 cm tussen de planten, 30-35 cm tussen de rijen	September tot december

OM VERDER TE GAAN

www.tournesol-zonnebloem.be >Downloadbaar materiaal>Moestuin>Moestuin voor scholen

Hfst. 2 Organisatie van de moestuin - Wisselteelt

Hfst. 2 Organisatie van de moestuin - Teeltassociaties

Hfst. 3 Teelttechnieken - Uitplanten en verspenen

Hfst. 5 Rond de moestuin - Aromatische kruiden

Hfst.6 Groenten in de kijker - Aubergine / Goudbes / Augurk & komkommer / Boon / Kool / Kalebas, pompeon en courgette / Mais /

Paprika / Zomersla en ander groen / Selder / Tomaat

2. ZAAIEN

Nog slechts twee maand te gaan voor de zomervakantie. Weinig teelten die je nu opstart, kunnen geoogst worden voor de zomervakantie. Maar je kan wel nu veel zaaïen om in september te oogsten!

Snelle teelten voor oogst in juni

NAAM	BODEM-TEMPERATUUR OPKOMST	ZAAI PERIODE	OPMERKINGEN	AFSTAND TUSSEN DE RIJEN
Radijs « alle seizoenen »	7-32 °C 2-5 dagen	Mei	Zaai in rijen* om de 3 à 5 cm of uit de hand* of tussen andere groenten. Dun uit* indien nodig.	20 cm
Kervel	5-30 °C 8-10 dagen	Begin mei	Zaai in rijen om de 5 cm of uit de hand.	20 cm
Roquette	5-10 jours	Begin mei	Zaai in rijen of uit de hand. Dun uit om de 15 - 20 cm.	25 cm
Koriander	15-20 °C 14-21 dagen	Begin mei	Zaai in rijen om de 2 cm of uit de hand. Dun uit tot om de 10 cm.	20 cm
Snijsla	5-27 °C 4-6 dagen	Begin mei	Zaai in rijen om de 2 à 3 cm. Dun uit tot 15 à 25 cm.	30 cm

Teelten voor oogst in de herfst

NAAM	BODEM-TEMPERATUUR OPKOMST	ZAAI PERIODE	OPMERKINGEN	AFSTAND TUSSEN DE RIJEN
Snijbiet	10-30 °C 10-20 dagen	Mei/ begin juni	Zaai in groepjes* van 3 à 4 zaden om de 40 cm.	40 cm
Biet	10-30 °C ± 10 dagen	Mei/ begin juni	Zaai in rijen* om de 5 cm of in groepjes van 4 à 5 zaden om de 20 cm. Dun uit* indien nodig.	40 cm
Bewaarwortel	7-30 °C 10-20 dagen	Mei	Zaai in rijen of in banden van 8 à 10 cm breed. Dun uit tot 5 cm wanneer de planten enkele bladeren hebben.	20-30 cm
Witloof	15-22 °C 6-10 dagen	Mei/ begin juni	Zaai in rijen om de 3 à 4 cm. Dun uit tot 10 cm wanneer de planten enkele bladeren hebben.	35 cm
Broccoli	7-30 °C 5 dagen	Begin mei	Zaai op rijen om de 2 à 4 cm in een zaaibed*. Verplant wanneer de planten 4 à 5 blaadjes hebben (na 3 à 5 weken). Voorzie 40 à 50 cm tussen elke plant.	70 cm

Boerenkool	15-20 °C 4-5 dagen	Mei	Zaai in rijen om de 2 à 3 cm in een zaai-bed. Verplanten wanneer de planten 4 à 5 bladeren hebben (na 3 à 5 weken), voorzie 70 cm afstand tussen de planten.	70 cm
Courgette « Black Beauty »	21-35 °C 6-10 dagen	Half mei	In groepjes van 2 à 3 zaden zaaien, enkel de mooiste plant overhouden.	1m ² per plant
Boon (staak)	16-30 °C 5-8 dagen	Juni	In een tipi, 6 à 8 zaden per staak, 40 à 50 cm tussen elke staak. Je kan ook op twee rijen zaaien of op één rij, voorzie dan één net of een rooster en hou 50 à 60 cm afstand tussen elk groepje zaden.	90 cm
Pastinaak	15-20 °C 21 dagen	Mei / Begin juni	Zaai in rijen om de 5 cm. Dun uit om de 15 cm.	30-40 cm
Winterradijs	8-20 °C 2-5 dagen	Juni	Zaai in rijen om de 5 cm. Dun uit om de 10-15 cm.	25 cm
Zonnebloem	Min. 4 °C 7-20 dagen	Half of eind mei	Zaai in rijen om de 10 cm of in groepjes van 3 à 4 zaden om de 40 cm. Dun uit tot 40 cm.	60 cm

OM VERDER TE GAAN

www.tournesol-zonnebloem.be >Downloadbaar materiaal>Moestuin>Moestuin voor scholen

Hfst. 2 Organisatie van de moestuin - Wisselteelt

Hfst. 2 Organisatie van de moestuin - Teeltassociaties

Hfst. 3 Teelttechnieken - Zaaieren

Hfst. 6 Groenten in de kijker - Biet / Boon / Kool / Kalebas, pompeon en courgette / Prei / Radijs / Snijbiet / Witloof / Wortel / Zonnebloem / Zomersla en ander groen

3. OPVOLGING TEELT

Onkruid wieden*

De planten groeien snel op dit moment, ook het onkruid als dit de kans krijgt. Hou de grond goed bedekt tussen de planten om het onkruid tegen te gaan maar ook de uitdroging van de bodem.

Ziekten en plagen in het oog houden

Breng regelmatig een bezoekje aan de schoolmoestuin. Dat moet niet lang duren, vijf minuutjes volstaan om na te gaan of er zich een probleem voordoet. Slakken kunnen nog steeds voor problemen zorgen, vooral bij vochtig weer. Rupsen op kolen kunnen jouw plant op korte tijd kaalvreten. Zet de rupsen op een andere kruisbloemige of bekijk ze van dichterbij met de kinderen en laat de natuur zijn gang gaan.

Jonge planten kunnen nog steeds bescherming nodig hebben tegen vogels en katten. Let ook op het verschijnen van schimmelziektes (zoals meeldauw) bij warm en vochtig weer.

Verwijder de aangetaste bladeren of besproei preventief met een aftreksel van bepaalde planten uit en rond de moestuin.

Waterbeheer

Jonge kiemplantjes hebben nog geen goed ontwikkeld wortelgestel, geef ze overvloedig water wanneer de grond droog is of regen uitblijft.

De laatste jaren krijgen we te maken met meer en langere droogteperiodes. In dat geval, hebben soms ook oudere (goed gewortelde) planten extra water nodig. Ook zijn er een aantal planten die bij droog weer snel in zaad schieten (denk aan sla, snijbiet, selderij) of slecht vrucht zetten (denk aan komkommer, bloemkool, paprika). Om dit te voorkomen, is het belangrijk deze planten te begieten bij droog weer.

Je zal vaker water moeten geven als je in een kleine moestuinbak werkt of als jouw moestuin in volle zon staat.

Hou de weersvoorspellingen en jouw planten in de gaten om te bepalen of begieten nodig is.

OM VERDER TE GAAN

www.tournesol-zonnebloem.be >Downloadbaar materiaal>Moestuin>Moestuin voor scholen

Hfst. 3 Teelttechnieken - Waterbeheer

Hfst. 3 Teelttechnieken - Biologische bestrijding

Hfst. 4 Te doen per seizoen - De schoolmoestuin doorheen het jaar

Hfst. 5 Rond de moestuin - Wilde plant, interessant?

4. OOGST

Je kan nu geleidelijk aan groenten oogsten van zodra ze volgroeid zijn. Tenzij je de planten in zaad wil laten komen voor de zaadteelt of om de volledige planten cyclus aan de leerlingen te tonen. Een aantal planten moet je zeker voor de zomervakantie oogsten, na de zomer is het te laat:

- De meeste bladgewassen zoals raketsla, kervel, koriander, mesclun,...
- Spinazie
- Erwt
- Tuinboon
- Vroege wortel
- Vroege aardappel
- Radijs « alle seizoenen »
- Koolraap
- Look, ui en sjalot

Indien je op tijd gestart bent met volgende teelten én het weer was je gunstig gezind dan kan je misschien ook al volgende groenten oogsten: kleine rode bietjes, broccoli, bloemkool, kool, een paar jonge courgettes, boon (struik), enkele kerstomaatjes, vroege raapjes,...

Laat de delen van de groenten die je oogst en niet opeet in de moestuin liggen. Ze dienen als bodembedekking en voeden de bodem. De courgette, boon en tomatenplant blijven natuurlijk staan, zij zullen de hele zomer vruchten blijven produceren.

OM VERDER TE GAAN

www.tournesol-zonnebloem.be >Downloadbaar materiaal>Moestuin>Moestuin voor scholen

Hfst. 3 Teelttechnieken - Waterbeheer

Hfst. 6 Groenten in de kijker - Alle groentefiches

5. BODEMBEDEKKING

Om de bodemstructuur en het bodemleven te beschermen, verdamping en onkruid tegen te gaan, is het belangrijk om de bodem bedekt te houden (of te bedekken), zeker tijdens de zomervakantie! Er bestaan verschillende manieren om dit te bereiken.

Met groenten

Je kan de vrijgekomen percelen terug bezetten met groenten. Zie punt II. van dit document om jouw keuze te maken!

Met groenbemesters*

Groenbemesters zijn planten die je zaait in de moestuin maar niet om ze op te eten. Ze houden de grond bedekt én verbeteren de bodem: sommige zullen stikstof fixeren, andere produceren veel organisch materiaal, nog andere zijn interessante bijenplanten.

Met organisch materiaal

Gebruik wat je voorhanden hebt: stro, grasmaaisel, groenafval van de groenten in de moestuin, karton,... Dit is mulchen*. Opgelet met een te dikke laag vers en nat grasmaaisel, dat kan beginnen fermenteren en een ondoordringbare laag vormen.

OM VERDER TE GAAN

www.tournesol-zonnebloem.be >Downloadbaar materiaal>Moestuin>Moestuin voor scholen

Hfst. 1 De bodem - In de lente / In de zomer

Hfst. 3 Teelttechnieken - Waterbeheer

Hfst. 3 Teelttechnieken - Groenbemesters

Hfst. 4 Te doen per seizoen - Net voor en in zomervakantie

BIBLIOGRAFIE EN OPMERKINGEN

De kiemtemperaturen zijn voornamelijk ontleend aan “*Semences potagères, manuel pour les produire soi-même*”, éd. Rouergue.

Wij vermelden - voor zover mogelijk, zo niet zijn de cijfers cursief gedrukt - de minimumtemperatuur waarbij het zaad ontkiemt en de ideale kiemtemperatuur.

In het eerste geval zal ontkieming plaatsvinden, maar het zal traag gaan, de opkomst zal lager zijn. Alle temperaturen tussen de minimum en ideale kiemtemperatuur maken ontkieming mogelijk. Hoe dichter je bij de ideale kiemtemperatuur komt, hoe sneller en vollediger de opkomst zal zijn.

